

Kommunal- og regionaldepartementet
Pb 8112 Dep
0032 OSLO

(Referanse må oppgis)
Vår referanse: 200600645-4
Arkivkode: 010
Saksbehandler: Ina Kathrine Ruud
Deres referanse: 06/532-1
Dato: 23.10.2006

Høringsuttalelse - Rapport H-2185 om Elektronisk stemmegivning - utfordringer og muligheter

Vedlagt følger høringsuttalelse fra KS til rapport H – 2185 om Elektronisk stemmegivning – utfordringer og muligheter. Saken ble behandlet av sentralstyret i KS 18.10.06.

Vedtak:

KS ser positivt på elektronisk stemmegivning som et virkemiddel for å gjøre det enklere for velgerne å utøve sine demokratiske rettigheter. Sett i sammenheng med økt bruk av IKT som verktøy for å synliggjøre politiske prosesser og tilrettelegge for dialog og medvirkning, er det grunn til å tro at elektronisk stemmegivning vil kunne bidra til økt valgdeltakelse.

KS er enig i at de teknologiske løsningene for elektroniske valg må gi tilfredsstillende sikkerhet, men mener at teknologien i seg selv ikke bør være et hinder for å prøve ut slike løsninger. Det vises til at det i dag eksisterer omfattende elektroniske løsninger, bl.a. innenfor bank og forsikring, som stiller store krav til sikkerhet og konfidensialitet. Samtidig arbeides det med innføring av autentiserings- og signeringsløsninger med bruk av PKI som på en entydig måte identifiserer avsender.

KS erkjenner at prinsippet om hemmelige valg må veie tungt og at tekniske løsninger bør tilrettelegges etter dette kriteriet. Samtidig er det grunn til å peke på at garanti for hemmelige valg ikke er mulig, selv med dagens valgordning. Man må derfor søke å legge forholdene til rette for hemmelig valg best mulig, enten dette skjer på tradisjonell måte eller elektronisk. Det er viktig at nye metoder for innsamling av stemmer ikke går på bekostning av garantien for at valget er så hemmelig som mulig. KS vil derfor fraråde innføring av valg i såkalt ukontrollerte omgivelser.

KS mener at velgernes tillit til valgsystemet er avgjørende for at et valgresultat skal ha legitimitet. Tilliten handler ikke bare om å sikre trygghet for at egen stemme blir behandlet på en sikkerhetsmessig tilfredsstillende måte, men velgernes trygghet for at alle stemmer

blir behandlet på en sikker måte. Det skal ikke kunne sås tvil om valgresultatet. KS tror at flertallet av velgerne vil være komfortable med sikkerheten som kan tilbys i elektroniske løsninger så lenge det finnes muligheter for omgjøring av stemmer, enten elektronisk eller på valgdagen, slik arbeidsgruppen foreslår.

KS er enig i at hovedformålet med innføring av elektronisk stemmegivning først og fremst skal være å gjøre det enklere for velgerne å bruke sin stemmerett. KS vil likevel peke på at det i dag brukes betydelige ressurser på å gjennomføre valg. Ved overgang til et elektronisk valg vil en stor andel av disse kostnadene flytte seg fra manuelle arbeidsoppgaver knyttet til produksjon og distribusjon av stemmemateriell samt registrering og opptelling av avgitte stemmer, og over til drift, vedlikehold og sikring av de tekniske systemene. Muligheten for et større antall stemmelokaler og en større grad av distribuering og ambulering av disse vil også kunne medføre økte kostnader. Selv om et flertall av velgerne stemmer elektronisk er det ingen grunn til å tro at kostnadene kan reduseres vesentlig.

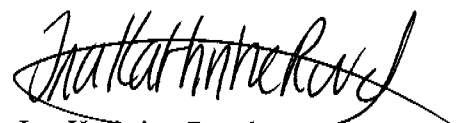
KS er enig i at det bør tilrettelegges for elektronisk stemmegivning i kontrollerte omgivelser også i forhåndsstemmegivningsfasen, og at velgerne skal ha mulighet til å avgi ny stemme på valgtinget i ordinære valglokaler. Dermed reduseres også faren for utilbørlig påvirkning. Det bør i tillegg gjennomføres forsøk med elektronisk registrering i manntallet, for å forenkle prosessen med opptelling av fremmede stemmer og forhåndsstemmer.

KS støtter arbeidsgruppens anbefalinger vedrørende omfattende sertifiseringsordninger for både virksomheter, personell, rutiner og tekniske løsninger. KS mener at sertifiseringsordningene bør være på plass også før gjennomføring av forsøk. KS mener etterprøvbarehet og innsyn er et svært viktig premiss for å sikre legitimitet og tillit til valg. Så langt det er mulig bør det være åpenhet rundt hvordan programvaren for å registrere og telle stemmer er laget og satt sammen. Selv om de fleste ikke vil være i stand til å forstå detaljene i dette, er det såpass mange som besitter denne kunnskapen i Norge at velgere som er i tvil, nok vil kunne finne personer de stoler på som kan gjøre det. Åpenhet sikrer også at svakheter kommer opp i dagen før de blir utnyttet av personer med onde hensikter.

KS mener at forsøk med elektronisk stemmegivning bør finansieres av staten og at det skal være frivillig for kommunene å være med i forsøk. Det bør etableres en prosjektgruppe og/eller styringsgruppe med god representasjon fra kommuner og fylkeskommuner.

Med vennlig hilsen

May-Britt Nordli
Direktør

Ina Kathrine Ruud
Spesialkonsulent